

सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय
महेन्द्रनगर, कञ्चनपुर

विद्यावारिधि उन्मुख दर्शनाचार्य कार्यक्रमको सत्रान्त परीक्षा सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८

२०७८ अषाढ

विषय सूची

प्रस्तावना.....	२
१. मूल्यांकन प्रक्रिया.....	२
३. परीक्षाको किसिम र विधि.....	३
३.१ निश्चित समयावधि भित्र विद्युतीय (Online) प्रणाली बाट लिइने लिखित परीक्षा (Fixed Time Written Examination)	३
३.२ मौखिक परीक्षा (Viva)	४
४. परीक्षा फाराम सम्बन्धी व्यवस्था:	४
५. प्रश्नपत्रको प्राप्त सम्बन्धी व्यवस्था.....	४
६. परीक्षा सम्बन्धी आचार संहिता.....	५
७. परीक्षा समिति.....	६
८. अन्तर्वार्ता समिति.....	६
९. प्राविधिकको काम कर्तव्य र अधिकारहरु:	६
१०. बाघा अडकाउ फुकाउने:	७

विद्यावारिधि उन्मुख दर्शनाचार्य कार्यक्रमको सत्रान्त परीक्षा सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८

सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय कार्यकारी
परिषद्द्वारा प्रमाणिकरण २०७८/०३/२७

प्रस्तावना

महामारीको रुपमा फैलिएको कोभिड-१९ का कारण भौतिक उपस्थितिमा परीक्षा सञ्चालन गर्न सम्भव नभएकोले शोधार्थीहरूको शैक्षिक सत्र लम्बिन नदिन, समयमा नै शैक्षिक सत्र सम्पन्न गर्न हाल परीक्षालाई वैकल्पिक विधिबाट सञ्चालन गर्न आवश्यक भएकाले सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय र विश्वविद्यालय अनुदान आयोग (UGC) द्वारा जारी गरिएका निर्देशिकाहरूलाई आधार बनाई सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय संगठन तथा शैक्षिक प्रशासन नियमावली २०६९, (संशोधन सहित) को परिच्छेद ५ को नियम ७५ र सोही नियमावलीको परिच्छेद ३३ को नियम १८९ बमोजिम “विद्यावारिधि उन्मुख दर्शनाचार्य कार्यक्रमको सत्रान्त परीक्षा सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८” जारी गरिएको छ ।

१. मूल्यांकन प्रक्रिया

परीक्षा प्रणालीमा सामान्यतया पाठ्यक्रम अनुसार आन्तरिक मूल्यांकनलाई ४०% तथा सत्रान्त मूल्यांकनलाई ६०% अंकभार दिइएको छ, तर केही विषयको प्रायोगिक स्वरूप अनुसार निर्माण गरिएको पाठ्यक्रममा उल्लेखित आन्तरिक र वाह्य मूल्यांकनको भारलाई क्रमशः ६०% र ४० % गरी मूल्यांकन गरिनेछ ।

विश्वविद्यालयमा उपलब्ध प्राविधिक श्रोत साधन र अनुकूलतालाई आधार मानी परीक्षाको गरीमा, मर्यादा र विश्वसनीयतालाई सुनिश्चित गर्न हालको शैक्षिक सत्रको सत्रान्त परीक्षाका लागि निश्चित समयावधि भित्र विद्युतीय (Online) प्रणाली बाट लिइने लिखित परीक्षा (Fixed Time Written Examination) र मौखिक परीक्षा (Viva) लाई छनौट गरिएकोछ ।

विश्वविद्यालयले अवलम्बन गर्ने वैकल्पिक परीक्षाको किसिम, अंकभार र विधि निम्न अनुसार हुनेछः

क्र. सं.	परीक्षाको किसिम	अंकभार (आन्तरिक परीक्षा वाहेक)	विधि
१	निश्चित समयावधि भित्र विद्युतीय (Online) प्रणाली बाट लिइने लिखित परीक्षा (Fixed Time Written Examination) वा पाठ्यक्रम विशिष्टताको हिसावले Fixed Time Take Home Examination पद्धतिबाट पनि मूल्यांकन गर्न सकिने छ ।	७०%	शोधार्थीलाई MS Teams मा प्रश्नपत्र पठाइनेछ । शोधार्थीले उत्तर लेखिसकेपछि उत्तर पुस्तिकालाई स्क्यान गरी PDF बनाई MS Teams मा निर्धारित समयभित्र अपलोड गरी पठाउनु पर्नेछ ।
२	मौखिक परीक्षा (Viva)	३०%	डीन कार्यालयद्वारा तोकिएका परीक्षकद्वारा MS Teams का माध्यमबाट मौखिक परीक्षा लिइनेछ ।

२. वैकल्पिक विधिबाट गरिने परीक्षामा अवलम्बन गर्नुपर्ने प्रक्रियाहरू

- (क) प्रत्येक संकायले आ-आफ्नो निकायमा अध्ययनरत शोधार्थीहरूको ट्रेसिङ (Tracing) (मोबाइल नम्बर सहितको ठेगाना आकलन) गर्नु पर्नेछ ।
- (ख) विश्वविद्यालयले तोकेको ढाँचामा MS Teams को ID निर्माण गरी सम्बन्धित विद्यार्थीलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

- (ग) प्रत्येक शोधार्थीको MS Teams को ID आधिकारिक भए नभएको/प्राप्त भए नभएको अग्रिम रूपमा सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ ।
- (घ) उपरोक्त परीक्षाहरू विश्वविद्यालयले उपलब्ध गराएको आधिकारिक MS Teams को ID का माध्यमबाट सञ्चालन गरिनेछन् ।
- (ङ) डीन कार्यालयबाट शोधार्थीलाई परीक्षा सुरु हुनुभन्दा एक हप्ता अगाडि MS Teams बाट परीक्षा सम्बन्धी तालिम र Mock Test गराउनु पर्नेछ र परीक्षा सञ्चालनमा सहजीकरण गर्न आवश्यक परेको खण्डमा सूचना प्रविधि सम्बन्धी ज्ञान भएको एक जनालाई जिम्मेवारी दिन सकिनेछ ।
- (च) परीक्षा सुरु हुनुभन्दा एक हप्ता अगाडि परीक्षामा सम्मिलित हुने शोधार्थीहरूका लागि विश्वविद्यालयले तयार पारेको अनलाइन परीक्षा सम्बन्धी निर्देशिका र Manual आदि शोधार्थीको जानकारीका लागि उपलब्ध गराइनेछ ।
- (छ) Microsoft Office 365 को Terms and Conditions मा केही परिवर्तन भएको खण्डमा परिवर्तित Terms and Conditions लाई मान्यता दिइनेछ र परीक्षामा सहभागी हुने सम्पूर्ण निकाय तथा व्यक्तिहरू (डीन कार्यालय, शिक्षक/कर्मचारी तथा शोधार्थी आदि) सो सम्बन्धमा Update हुनु पर्नेछ ।

३. परीक्षाको किसिम र विधि

३.१ निश्चित समयावधि भित्र विद्युतीय (Online) प्रणाली बाट लिइने लिखित परीक्षा (Fixed Time Written Examination)

- ३.१.१ डीन कार्यालयद्वारा परीक्षा सुरु हुनु भन्दा १५ मिनट पहिले शोधार्थीलाई सम्बन्धित विषयको MS Teams को Class/Channel भित्रको Assignment Section मा प्रश्नपत्र Upload गरिनेछ । शोधार्थीले टाईप गरेको उत्तर पुस्तिका लाई PDF फाइल बनाई वा हस्तलिखित उत्तर पुस्तिकालाई Scan गरी PDF फाइल बनाइ MS Teams को Class/Channel भित्रको Assignment Section मा ४ घण्टाको समय सीमा भित्र Upload गर्नु पर्नेछ ।
- ३.१.२ उत्तर लेख्दा प्रत्येक शोधार्थीले उत्तर पुस्तिकामा अनिवार्य रूपमा पेज नम्बर लेखी प्रत्येक पानामा डीन कार्यालयद्वारा निर्धारण गरिएको रोल नम्बर, विषय कोड र परीक्षा मिति अनिवार्य रूपमा लेख्नुपर्नेछ ।
- ३.१.३ उत्तर पुस्तिकाको व्यवस्था स्वयम् शोधार्थीले गर्नु पर्नेछ र उक्त उत्तर पुस्तिका A4 साइजको सेतो कागज अथवा लाइनिंग भएको स्पष्ट देखिने कापिबाट बनाउनु पर्नेछ ।
- ३.१.४ प्रत्येक शोधार्थीले आफूले अपलोड गरेको उत्तर पुस्तिका सम्बन्धित ठेगानामा पुगेको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ ।
- ३.१.५ तोकिएको समय भित्र उत्तर पुस्तिका अपलोड गर्नु प्रत्येक शोधार्थीका लागि अनिवार्य हुनेछ । निर्धारित समय भित्र उत्तरपुस्तिका Upload नगरेमा शोधार्थी स्वयं जिम्मेवार हुनेछ ।
- ३.१.६ पाठ्यक्रमको विशिष्टताको हिसावले कुनै विषयमा Fixed Time Take Home पद्धतिबाट ७२ घण्टा समय सिमा भित्र शोधार्थीलाई उपरोक्त अनुसार नै Upload गर्नुपर्ने छ ।

३.२ मौखिक परीक्षा (Viva)

- ३.२.१ डीन कार्यालयद्वारा शोधार्थीहरूलाई विषयगत समूहमा विभाजन गरि तोकिएको मौखिक परीक्षाको समय सारिणी वमोजिम परीक्षकद्वारा MS Teams का माध्यमबाट मौखिक परीक्षा लिइनेछ।
- ३.२.२ मौखिक परीक्षाका लागि परीक्षक डीन कार्यालयद्वारा तोकिनेछ ।
- ३.२.३ शोधार्थीहरूको १० जनाको समूह बनाई प्रत्येक शोधार्थीलाई १० मिनेटको समय दिइ मौखिक परीक्षा सञ्चालन गरिने छ ।

४. परीक्षा फाराम सम्बन्धी व्यवस्था:

- (क) डीन कार्यालयद्वारा सञ्चालन हुने सत्रान्तर परीक्षाका लागि शोधार्थीहरूले आ-आफ्नो अध्ययनरत संकायको website मा login गरी तोकिए अनुसार परीक्षा आवेदन फाराम भर्नुपर्नेछ ।
- (ख) परीक्षा फाराम भर्दा शोधार्थीहरूले विश्वविद्यालयले तोकेको परीक्षा शुल्क एम.फिल/पीएच डी. कार्यक्रमको बैंक खातामा बुझाएको भौचरको Scan Copy परीक्षा आवेदन फाराममा तोकिएको ठाउँमा Upload गर्नुपर्नेछ ।

५. प्रश्नपत्रको प्रारूप सम्बन्धी व्यवस्था

अनलाइन माध्यमबाट लिइने परीक्षाको प्रश्नपत्रहरूको प्रारूप देहाय अनुसार हुनेछ :

- (क) वैकल्पिक माध्यमबाट लिइने परीक्षा विषयगत (Subjective) किसिमको हुनेछ र प्रश्नपत्र निर्माण गर्दा सम्पूर्ण पाठ्यभारलाई मध्यनजर गरी सम्पूर्ण ज्ञानको आकलन गर्न विश्लेषणात्मक, समीक्षात्मक एवम् सिर्जनात्मक प्रवृत्तिको प्रश्नहरू सोध्नुपर्नेछ ।
- (ख) प्रश्नहरू निर्माण गर्दा प्राश्निकले ज्ञानको उच्च तह तिर (Higher Order of Thinking) परिलक्षित गरी निर्माण गर्नुपर्नेछ ।
- (ग) प्रश्नहरू सूचना/ज्ञानमूलक (Information/Knowledge-based), घटना उन्मुख (Case-based), विश्लेषण उन्मुख (Analytical), समस्यामा आधारित (Problem-based), परियोजनामुखी (Project-based), अनुसन्धानात्मक (Research based) र सिर्जनात्मक (Creative) लामो उत्तर आउने सोधिनेछन् ।
- (घ) हरेक प्रश्नको मूल्यांकन नीति (Evaluation Policy) प्रश्नपत्र सँगै दिइनेछ ।
- (ङ) परीक्षार्थीले प्रश्नको उत्तर मूल्यांकन नीति (Evaluation Policy) को आधारमा दिनुपर्नेछ ।
- (च) निश्चित समयको लिखित परीक्षाका लागि विषयको प्रकृति अनुसार परीक्षा समयलाई आधार बनाई विषय विशेषज्ञले प्रश्नपत्रमा प्रश्न संख्या निर्धारण गर्न सक्नेछ ।
- (छ) उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्दा मूल्यांकनको नीति, पद्धति मान्यता, विश्वसनीयता एवम् पारदर्शितालाई ध्यानमा राख्नु पर्नेछ ।
- (ज) मौखिक परीक्षा गर्दा विषयवस्तु समेटिने गरि परीक्षकले प्रश्न सोध्न सक्ने छन् ।

६. परीक्षा सम्बन्धी आचार संहिता

परीक्षाहरूलाई मर्यादित, विश्वसनीय एवं निष्पक्ष बनाउनका निमित्त देहाय बमोजिमको आचार संहिता पालना गर्नुपर्नेछ ।

- (क) परीक्षामा सम्मिलित हुने प्रत्येक शोधार्थीले जाँचमा बस्नु पूर्व आवश्यक पर्ने विद्युतीय उपकरणहरू एवं Internet को सुनिश्चितता अग्रिम रुपमा गरी सक्नु पर्नेछ । अन्यथा उपकरण एवं Internet को उपलब्धता नभई परीक्षा छुट्न गएमा डीन कार्यालयको कुनै जवाफदेहिता हुने छैन ।
- (ख) परीक्षा प्रणालीलाई सफल एवम् मर्यादित बनाउन सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारी तथा शोधार्थीको नैतिक जिम्मेवारी हुनेछ ।
- (ग) परीक्षा सम्बन्धी समयानुकूल सूचनाहरूको सम्प्रेषण गर्नु सम्बन्धित डीन कार्यालयहरूको दायित्व रहनेछ ।
- (घ) डीन कार्यालयले उचित समयमा शोधार्थीहरूलाई प्रवाह हुनेगरी सूचना सम्प्रेषण गर्नुपर्नेछ । समयमै सूचना सम्प्रेषण हुँदाहुँदै कुनै पनि शोधार्थीले परीक्षा दिनबाट वञ्चित हुनुपर्ने अवस्था आएमा सम्बन्धित शोधार्थी स्वयं जिम्मेवार हुनेछ ।
- (ङ) शोधार्थीले विषयगत रुपमा लिइने परीक्षाको उत्तर दिदा अर्को व्यक्तिद्वारा लेखिएका अभिव्यक्तिहरू, उत्तरहरू वा विषयवस्तुहरू, स्रोत सन्दर्भ नदिई नक्कल गर्ने कार्य बौद्धिक चोरी (Plagiarism) गरेको मानिनेछ ।
- (च) सामूहिक चोरी (Collaborative Fraud) तथा अरुबाट उत्तर लेखाउने (Impersonation) कार्यलाई परीक्षाको नियम विपरीत मानिने छ र त्यस्तो कार्य गर्ने शोधार्थीको उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्दा दुई वा दुई भन्दा बढी उत्तरपुस्तिकामा कुनै वा सबै प्रश्नको उत्तर हुबहु लेखिएको पाइएमा ती सबै उत्तरपुस्तिका भएका शोधार्थीले सामूहिक चोरी (Collaborative Fraud) गरेको मानिनेछ र त्यस्ता परीक्षार्थीका हुबहु लेखिएका उत्तरहरूमा परीक्षकले अंक प्रदान गर्ने छैन ।
- (छ) परीक्षाको गोपनीयता एवम् विश्वसनीयतालाई अक्षुण्ण राख्नुपर्ने दायित्व सम्बन्धित डीन कार्यालयको हुनेछ । यसो नगरी डीन कार्यालयले आधिकारिक रुपमा परीक्षाफल प्रकाशन गर्नुभन्दा अगावै तत्सम्बन्धी कुनै पनि जानकारी शोधार्थीलाई दिन वा चुहावट गर्न पाइने छैन ।
- (ज) शोधार्थीले डीन कार्यालयद्वारा लिइने लिखित परीक्षा (Fixed Time Written Examination) एवम् मौखिक परीक्षा (Viva) हरूमा छुट्टा छुट्टै रुपमा अनिवार्य उत्तीर्ण हुन पर्नेछ ।
- (झ) सबै प्रकारका परीक्षाहरू (आन्तरिक मूल्यांकन, निश्चित समयावधि भित्र विद्युतीय (Online) प्रणाली बाट लिइने लिखित परीक्षा (Fixed Time Written Examination) र मौखिक परीक्षा (Viva) को मूल्यांकन गर्दा ५०% भन्दा कम र ९०% भन्दा बढी अंक दिनु पर्ने भएमा परीक्षकले अनिवार्य रुपमा कारण खुलाई टिप्पणी लेख्नु पर्नेछ ।

७.परीक्षा समिति

सत्रान्त परीक्षा सञ्चालनको लागि देहाय अनुसारको परीक्षा समिति रहने छ ।

क. कार्यक्रम संचालन भएको संकायका डीन मध्ये १ जना	संयोजक
ख. कार्यक्रम संचालन भएका संकायका डीनहरु	सदस्य
ग. कार्यक्रम प्रशासन अधिकृत	सदस्य
घ. प्राविधिक	सदस्य
ड. परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयको प्रतिनिधि	सदस्य

८. अन्तर्वार्ता समिति

सत्रान्त परीक्षाको अन्तर्वार्ताका लागि निम्न अनुसारको अन्तर्वार्ता समिति हुनेछ ।

क. सम्बन्धित संकायको डीन	संयोजक
ख. विषय विज्ञ	सदस्य
ग. कार्यक्रम प्रशासन अधिकृत	सदस्य

९.प्राविधिकको काम कर्तव्य र अधिकारहरु:

प्राविधिकको काम, कर्तव्य र अधिकारहरु निम्न अनुसार हुनेछन् :

- (क) परीक्षामा संलग्न हुने सम्पूर्ण शिक्षक, कर्मचारीहरुलाई MS Teams का माध्यमबाट परीक्षा सञ्चालन सम्बन्धी तालिम दिने ।
- (ख) वैकल्पिक माध्यमबाट लिइने परीक्षा सम्बन्धी आवश्यक पर्ने जानकारीको श्रव्यदृश्य (Audio-Visual) सामग्री तथा निर्देशिका (Guidelines) तयार गर्ने ।
- (ग) परीक्षा सञ्चालनको पूर्व तयारी MS Teams मा परीक्षा सम्बन्धी चाहिने सम्पूर्ण Class/Channel बनाउने, शोधार्थीको विषयगत समूह बनाउने, परीक्षा समय सारिणी अनुसार शोधार्थीहरुलाई उक्त Class/Channel मा दर्ता गर्ने र उक्त समयमा आई पर्ने प्राविधिक समस्याको समाधान गर्ने)
- (घ) परीक्षा सञ्चालन हुनपूर्व सम्पूर्ण प्राविधिक तयारी भए नभएको सुनिश्चित गर्ने ।
- (ङ) परीक्षा सञ्चालन अवधिमा विद्यावारिधि उन्मुख दर्शनाचार्य कार्यक्रमको सत्रान्त परीक्षा सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८ अनुसार तोकिएको समयमा प्रश्नपत्रहरु उपयुक्त Class/Channel को Assignment Section मा Upload भए नभएको सुनिश्चित गर्ने, शोधार्थीको Log in Status हेर्ने र त्यसको रेकर्ड राख्ने सम्बन्धमा आवश्यक प्राविधिक सहयोग गर्ने ।
- (च) परीक्षा सञ्चालन गर्दा शोधार्थीको भर्चुअल सुपरीवेक्षण गर्नु परेमा डीन कार्यालयलाई सहयोग गर्ने, परीक्षा सञ्चालन भई रहेका समयमा कुनै शोधार्थीको Connectivity drop भएमा उक्त शोधार्थीलाई आवश्यक प्राविधिक सहयोग गर्ने । परीक्षा सञ्चालनका समयमा आई परेका समस्याका सम्बन्धमा डीन कार्यालयलाई आवश्यक प्राविधिक सहयोग गर्ने ।
- (छ) परीक्षा सम्पन्न भइसके पछि उत्तर पुस्तिका Submission भए नभएको संख्या सहितको विवरण तयार गर्दा आवश्यक सहयोग गर्ने ।
- (ज) उपरोक्त उत्तरपुस्तिकाहरु परीक्षण गर्न सम्बन्धित विषयगत शिक्षकहरु कहाँ पठाउने क्रममा आउने प्राविधिक समस्याहरुको समाधानका लागि सहयोग गर्ने ।

- (भ) मौखिक परीक्षाको हकमा शोधार्थीको समूह तयार पार्ने, समय व्यवस्थापन गर्ने, अन्तर्वार्ताको सिलसिलामा कुनै प्राविधिक समस्या आई परेमा त्यसको समाधानमा आवश्यक सहयोग एवं उपयुक्त सल्लाह उपलब्ध गराउने ।
- (ज) उपरोक्त वैकल्पिक माध्यमबाट सञ्चालन हुने परीक्षामा आइपर्ने प्राविधिक समस्याको समाधान, आवश्यक सहयोग एवं सल्लाह उपलब्ध गराउने ।

१०. बाधा अडकाउ फुकाउने:

वैकल्पिक माध्यमबाट परीक्षा सञ्चालन गर्ने क्रममा कुनै पनि किसिमको कठिनाई, बाधा आइपरेका खण्डमा परीक्षा समिति र डीन कार्यालयको सिफारिसमा सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय कार्यकारी परिषद्ले बाधा अडकाउ फुकाउन सक्नेछ ।